

A semmi gyümölcse - Fert?z-e a görög válság?

2010 május 19. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Egyre több nyugat-európai ország tarthat attól, hogy a görög „betegség” megfert?zi. Egyes elemz?k még borúlátóbbak az athéni válságot illet?en: nagyobb baj érik itt, az Európai Unió végzetes leértékel?dése.

Azzal, hogy a Standard and Poor's hitelmin?sít? intézet a múlt héten Görögországot a „bóvli" kategóriába sorolta, gyakorlatilag kimondta róla, hogy fizetésképtelen. Vasárnapra megkerült a ment?öv: az eurózóna tagállamai és a Nemzetközi Valutaalap (IMF) három évre 110 milliárd eurós hitelcsomagot biztosítanak Athén számára, hogy ne kelljen államcs?döt jelentenie.
Hurrá, minden jó, ha a vége jó! A vége? Épp a kezdetén járunk a most kibontakozó adósságválságnak. És mit várjunk mi, akiket még be sem engedtek az elitklubba?
Ha terjed a járvány, a nemzetközi sajtó megítélése szerint Magyarország eséllyel pályázhat az els? fert?zött szerepére, de vannak a térségben olyan államok is – Románia, Szlovákia –, amelyek gyorsan követhetik a példánkat. A Financial Times brit gazdasági napilap a közelmúltban épp a megel?z? intézkedések meghozataláról írt elemzést. Vagy új, hiteles és mindenkit?l megkövetelt „válságkezel?" rendszert alakít ki az eurózóna, vagy a jelenlegi tizenhat tagállammal együtt búcsút mondhat a közös európai valutának – a britek szerint e kett? közül választhatunk.
A szavak szintjén már a görög ment?csomag tárgyalásain megfogalmazódott, hogy tovább nem tartható fenn a bemondásra alapuló ellen?rzés. Szigorú központosított szervezetet kell létrehozni az ismétl?d? válságokat megel?zend?. Ha valami mégis elkerülte volna az ellen?rök figyelmét, akkor erre az esetre meg kellene alapítani az európai valutaalapot, amely kisegítené a bajba jutott országokat.
A terv nagyszer?, csak az a kérdés, ki adja majd az alapt?két. A válság által megtépázott gazdaságú országoknak ez úgy hiányzott, mint púp a hátukra. Talán a lelkesedés jócskán csökkenni fog akkor, amikor százmilliárdos befizetésekr?l kellene dönteni az alapba. Még ha nem ilyen válságos id?szak lenne, akkor is éveket venne igénybe annak eldöntése, ki mennyivel járuljon hozzá ezen új pénzintézet felállításához.
A pénzügyi világ egyes megfigyel?i szerint ez is baj, de a probléma gyökere máshol van. Európát a világ lefokozta. Ez az els? kézzelfogható jele annak, hogy a földrész milyen szerepet tölt be a világkereskedelemben. A közös valuta támadható, méghozzá eredményesen. Európa Ázsia mögött már rég nem képvisel olyan gazdasági er?t, mint tíz-húsz éve.
Európa hosszú id? óta képtelen megtalálni a mindenki által elfogadott vezet?i rétegét, amely egységes gazdaságpolitikát alkalmazna. Mindenki magának csinálja. Az eurózóna belépett egy olyan lefelé tartó spirálba, ahol egyre több pénz kellene a reménytelen megállásra, és ahonnan visszavezet? út nincs – mondogatják azok a megfigyel?k, akik már eddig is kritikával illették a közös valutát. Mások a lavinaeffektustól vagy dominóelvt?l tartanak, amikor az egyik „bóvliország" magával rántja a másikat a mélybe.
„A nemzetközi pénzügyi és gazdasági válság csak még inkább láthatóvá tette a 11. esztendejébe lépett valuta gyengéit. Az egyértelm? gazdasági kormányzás hiánya vezetett ehhez a piacleértékeléshez. Az integrált pénzügyi rendszerben ennek hatásai feler?södnek" – jelentette ki a Le Monde napilapnak nyilatkozva az európai ügyekben jártas Jean-Francois Jamet francia közgazdász.
Emlékezzünk, mivel kezd?dött októberben a görög tragédia: egy fájdalmas beismeréssel és eltökéltnek t?n? fogadkozásokkal, amit a frissen megválasztott athéni kormányf? volt kénytelen megtenni: nem hat százalék a hiány, hanem ennek a duplája. (Azóta két százalékponttal még nagyobb.) Háromszázmilliárd eurós tartozás, amelyb?l az idén hetvenmilliárdot kell törleszteni, az els? részlet ideje épp a napokban jár le. Évek óta csak a vak nem látta, milyen adatzsongl?rködést produkált Athén, mégis rábólintott majdnem mindenre Brüsszel.
A görög válság kipattanásakor az eurózóna tagállamainak vezet?i még nagy hangon kikérték maguknak, hogy a valutaalap szerepet vállaljon a görög gondok kezelésében. Most kissé visszavettek az emelt hangból. Az akkori eltökéltség ellenére mégis bevonták a kölcsönbe az IMF-et, mintegy a költségek harminc százalékáig. Az eltelt id? alatt a görög adósság mutatóinak fokozatos emelkedésével – úgy t?nik – háttérbe szorult az eurózóna függetlenségének féltése az IMF-beavatkozástól.
A lassú és körülményes döntéshozatal egyik példája a görög ment?csomag tet? alá hozása. Mi tartott ennyi ideig? „Mint demokratikus berendezkedés? államoknak a jó döntéshez id? kell" – magyarázta bizonyítványát Jean-Claude Juncker luxemburgi kormányf?, aki az eurózóna pénzügyminisztereinek tanácsát vezeti. Juncker azért elejtett egy diplomatikus megjegyzést, hogy még az ? legendás türelmét is kikezdték az elmúlt fél év huzavonái. Pedig ? aztán az európai építés nagy öregje.
Persze már tavaly év végén is mindenki látta, hogy az akkor elégségesnek tartott harmincmilliárd euró semmire sem elég. Különösen Németország húzta az ügyet, ugyanis a tartományi választások el?tt neki nem jön jól ilyen nagy összeg? kölcsön vállalása. Amúgy is a német ember nem támogatja az ilyen felel?tlenül gazdálkodó „délvidékiek" megsegítését. Merkel kancellár asszony talán id?húzással akarta megleckéztetni a görögöket.
Ám ne higgyük, hogy adományról, egyszer? kölcsönszerz?désr?l van szó. Szolidaritásról, segítségnyújtásról egyetlen szó sem esik a dokumentumokban, amelyeket most sorban fogadnak el az eurózóna tagállamainak törvényhozásai. Nem is oly rossz üzlet ez, hiszen a kölcsönadó és a kölcsönt közvetít? bankok mind jól járnak: jóval a szokásos kamatlimit felett kapja meg Görögország az összeget.
Ráadásul szigorú feltételekhez kötik a kölcsönnyújtás folyósítását: már most megfenyegették Athént, ha bármiben eltér a kölcsönnyújtáskor vele közölt szabályoktól, akkor azonnal leállíthatják az összeg folyósítását. Ilyenformán az üll?, a szinte örök életre szóló megszorításokkal természetesen elégedetlen lakosság és a kalapács, a könyörtelen

kölcsönvégrehajtók közé szorulhat a görög kormány.
Megszorítás nem lehet a növekedés alapja – mifelénk van egy politikai er?, amely ezt a meggy?z?dését vállalja is. Ez az ellentét az egész európai gazdaságpolitika rákfenéje: megfontolt reformokkal lehet ésszer?en csökkenteni egy állam kiadásait, hiszen valószín?leg nincs egyetlen államirányítás sem a világon, ahol ne találnánk elfecsérelt pénzösszegeket, de ha nem fektetünk be, akkor hiába várjuk a semmi gyümölcsét.
És vajon tovaterjed-e a görög adósságválság? A hivatalos megszólalók mindegyike kórusban kiáltja: nem. Portugália, Spanyolország, Írország mind-mind más határozott jellemz?kkel bír – állítják a különböz? illetékesek. Ám van egy közös pont, mégpedig a növekedés elmaradása. Egyéni szinten is úgy van ez, hogy ha valaki kölcsönb?l finanszírozza az életét, és közben nem jön valami korszakalkotó ötlete, el?bb-utóbb eljut odáig, hogy a tákolmány egyszer maga alá temeti.
Bízva a már-már misztikus állandó növekedésben, hát persze, hogy úgy érezték az államok: ha az idén nem jött össze, majd jöv?re pótoljuk. És így ment évr?l évre, a hiány pedig szakadatlanul n?tt. Franciaország például utoljára a nyolcvanas években zárta többletbevétellel a költségvetést. Az évek folyamán már az idén meghaladta az ország adóssága az 1500 milliárd eurót, és szakadatlanul növekszik. De hol van már az az id?, amikor a szakadatlan fejl?désre alapozhattunk Európában? Egyes francia filozófusok szerint két-három éven belül, az adósséghegyek leküzdése érdekében tett megszorításokat követ?en el?állhat egy új polgárháborús helyzet. Ne legyen igazuk!
Vegyük Spanyolországot! Két évvel ezel?tt az éves nemzeti össztermékhez viszonyítva az adósság mértéke „csupán” 53 százalék volt. Ezt bármelyik európai ország örömmel elfogadta volna. Madridban a munkanélküliségi adatokra nem annyira büszkék: a húsz százalékot meghaladja ez a szám. De ha a tavalyi hiányt nézzük, az bizony majd 12 százalék, és az idén se lesz kevesebb. Az adósság n?, és nincs, ami ellentételezze: a növekedés. A spanyol adósság becslése az idei évre 66 százalék, míg jöv?re már 74 százalék lehet.
Ez még mindig elbírható teher, és abban igazuk van az elemz?knek, hogy ezek a számok köszön? viszonyban sincsenek a görög adatokkal. Ám mi lesz, ha ez a folyamat tartósan beáll, s?t akár emberölt?kre elt?nhet a gazdasági növekedés? Mivel a bankszakemberek is látják ezt, egyre magasabb kamatokat szabnak ki az adott ország finanszírozására, figyelembe véve annak kockázati szintjét. Innen következik a saját farkába harapó kígyó esete: miközben az állam megszorító intézkedéseket hoz, hogy elkerülje a felsejl? véget, önmaga sietteti azt, megvonva a forrásokat gazdasága fejlesztését?l. A spanyol Zapatero szocialista kormánya bejelentette, hogy a következ? három évben ötvenmilliárd eurót spórol meg, gyakorlatilag ezzel feladva minden intézkedést, amellyel második megválasztását el?segítette. 2013-ra a spanyol kabinet ígérete szerint a jelenlegi majd 12 százalékról három százalékra mérsékelik a költségvetési hiányt. Egyel?re nincs ember, aki ezt elhinné.
A kisebbik ibériai országnak, Portugáliának az összes küls? adóssága 126 milliárd eurót tesz ki, ez az éves nemzeti össztermék 76,8 százaléka. Még ez sem elviselhetetlennek számító adósság, ám ha a gazdaság növekedésének kilátásait is hozzávesszük, 2013-ra kezelhetetlenné válik ez a kölcsöntömeg. „Mi nem vagyunk Athén” – kiabálták Lisszabonban a legutóbbi lemin?sítés hírére, ahol legalább arra büszkék lehetnek, hogy ?k valós adatokat közöltek gazdaságuk állapotáról. Tehát Portugália, az eurózóna „leggyengébb láncszeme” is megszorításokat vezet be, a kérdés csak az, hogy ezt mennyire hajlandó elfogadni a lakosság.
Christine Lagarde francia gazdasági miniszter – aki a párizsi kormány egyik legnépszer?bb tagja – azt találta mondani az eurózóna vasárnapi görögment?öv-döntésér?l, hogy az valóságos „trambulinja” lehet az európai pénzügyi együttm?ködésnek. Csak szállunk, csak szállunk mindig magasabbra, aztán egyszer lepillantva észrevesszük, hogy valaki elvitte a trambulint.

mno.hu/ Pósa Tibor

Ajánló